

РЕШЕНИЕ

№ 49

гр. гр. Хасково, 22.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ХАСКОВО, VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на десети януари през две хиляди двадесет и четвърта
година в следния състав:

Председател: Христина З. Жисова

при участието на секретаря Ваня З. Кирева
като разгледа докладваното от Христина З. Жисова Гражданско дело №
20235640102069 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба на К. А. А., ЕГН *****,
*****, съдебен адрес: *****, адв. А. Д., член на САК, личен № ****, против
„Моят Кредит“, ЕООД, ЕИК: 203939675, със седалище и адрес на управление: гр.София,
1000, район Възраждане, бул.“Александър Стамболийски“ № 55, ет.3, представлявано от
Симеон Иванов Андонов – управител, съдебен адрес: *****, адв. Д. Х. П., член на
САК, личен № ****, с която са предявени обективно кумулативно съединени иски с
правно основание чл.26, ал.1 от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/, вр. чл.22 от
Закона за потребителския кредит /ЗПК/, вр. чл.11, ал.1, т.10 ЗПК и чл.55, ал.1, пр. 1 ЗЗД.

Ищцата твърди, че на 02.02.2023 г. между нея и ответника е сключен Индивидуален
договор за заем № 82518. Съгласно чл. 2 от Договора Заемодателят се задължавал да
предостави, в зависимост от изразената воля на Заемателя, заем на последния в размер на
511.29 EUR или тяхната левова равностойност съгласно официалния курс на Българската
народна банка за еврото спрямо лева, съгласно който 1 евро се разменя за 1.95583 лева, а
Заемателят се задължавал да върне заемната сума на Заемодателя при условията на този
договор. Съгласно чл. 3 от Договора параметрите на последния били следните: Срок на
заема: 30 седмици; Размер на двуседмична погасителна вноска: 38.43 EUR (75.17 BGN);
Брой погасителни вноски: 15; Срок за плащане на погасителните вноски - съгласно
погасителен план, неразделна част от договора или съгласно погасителен план, посочен е
чл.12, ал.6 от договора, при неизпълнение на задължението по чл.12, ал.1, ал.2 и ал.3 от
страна на Заемателя. Погасителните вноски се плащали по един от следните начини: 1. по

банков път - Титуляр: "Моят Кредит" ЕООД Банка: "Първа инвестиционна банка" АД
Банкова сметка в лева: IBAN: BG56FINV91501016851379; Основание за плащане: Договор код 82518 като плащането се считало за извършено при заверяване на посочената банкова сметка с дължимата сума; в брой - в някои от офисите на Заемодателя или на изрично упълномощен негов представител; чрез организираната система за разплащане ePay.bg; Общ размер на всички плащания по заема : 576.51 EUR (1127.55 BGN); Лихвен процент по заема : 40.03 %; ГПР на заема: 42.18%.

При изчисления ГПР били взети предвид следните допускания: 1. Настоящият договор ще запази обвързващата си сила между страните за целия посочен срок; 2. Всяка от страните ще изпълнява точно и без забава задълженията си, съответно във връзка с изпълнението по договора няма да бъдат начислявани разходи за събиране на просрочените задължения, лихви за забава и други неустойки. Съгласно чл. 4, ал. 1 от Договора: Чл.4. (1) Заемателят дължи връщане на получената заемна сума при условията на чл.3 и съгласно погасителен план (Приложение 1), неразделна част от настоящия договор, посочващ размера на дължимите погасителна вноски и датите на тяхното падежиране. В случай, че датата на първата погасителна вноска по настоящия договор съвпада с датата на неговото сключване, страните се съгласяват Заемодателят да прихване сумата на първата погасителната вноска с общата сума на предоставения паричен заем, като преведе на Заемателя разликата след прихващането. В случай, че Заемателят не изпълни задължението си по чл.12, ал.1, ал.2 и ал.3 от този договор, падежите, размерът и съдържанието на дължимите погасителните вноски от страна на Заемателя се уреждат съгласно погасителен план, посочен в чл.12, ал.6 от договора.

Съгласно чл. 12, ал. 1 от Договора Заемателят се задължавал на основание чл. 23 от ЗЗД, в срок до 3 дни след сключването на настоящия договор да осигури:

т.1. Действието на трето физическо или търговско юридическо лице, изразяващо се в поемане на солидарно задължение в полза на Заемодателя за връщане на всички дължими погасителни вноски, лихви, разходи и неустойки.

т.2. Надлежно издадена банкова гаранция или надлежно учредена ипотека на недвижимо имущество, собственост на длъжника, като обезпечения на задължението.

Изискванията, на които следвало да отговарят физическите лица поръчители, били подробно уредени в чл. 12, ал. 2 - 3 от Договора.

Съгласно чл. 12, ал. 4 от Договора страните се съгласявали, че неизпълнението на задължението на Заемателя, посочено в този член ще причини на Заемодателя вреди, които неустойката посочена в тази алинея следва да обезщети. В случай че Заемателят в определения срок не изпълни задължението си посочено в чл. 12, ал.1, за когото да са изпълнени условията на чл, 12, ал. 3, същият дължи на Заемодателя неустойка в размер на 339.52 EUR (664.05 BGN). В ал. 6 на същия член бил посочен и погасителен план с включена неустойка в погасителните вноски.

Съгласно Приложение № 1 към Договора, в което се съдържал Погасителният план

към последния, във вр, с чл. 12, ал. 6 от Договора, в края на срока на Договора ищцата следвало да върне сума в размер от 1 791,60 лева, която включвала както главница (1000 лева) и лихва (127,55 лева), така и неустойка при непредоставяне на обезпечение (664,05 лева).

Видно било представения с исковата молба имейл от ответното Дружество, че към момента на подаване на исковата молба, ищцата заплатила сума в размер от 1 169,50 лева по процесния Договор.

По отношение на иска с правно основание чл.22 ЗПК се посочва, че ищцата има качеството потребител по смисъла на чл. 9, ал. 3 ЗПК, доколкото при сключването на договора за потребителски кредит е действала извън рамките на своята професионална или търговска дейност. Следователно, приложимият нормативен акт бил Законът за потребителския кредит (ЗПК). Съгласно чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 — 9 Договорът за потребителски кредит е недействителен. Съгласно чл. 11, т. 10 от ЗПК Договорът за потребителски кредит трябва да съдържа годишния процент на разходите (ГПР) по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин. Съгласно чл. 19, ал.1 от ЗПК, годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Съгласно пар.1, т.1 от ДР на ЗПК, "Общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси.

Поддържа се в исковата молба, че Индивидуален договор за заем № 82518 е недействителен на основание чл. 22 във вр. с чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК, поради следните причини:

Възнаграждението (неустойката за непредоставянето на такъв) за гарант/поръчител не било включено като разход в ГПР и потребителят нямал възможност да откаже предоставянето на подобна гаранция, защото последното било задължително условие за получаване на кредита. Клаузата на чл. 12, ал.1 от договора възлагала в тежест на ищеца в тридневен срок от сключването на договора да предостави на ответника обезпечение по кредита, изразяваща се в поръчителство, банкова гаранция или ипотека. Изпълнението на

това задължение в тридневен срок било на практика невъзможно с оглед на изискуемите от ответното дружество изисквания към поръчителя (да е навършило 25 годишна възраст; валидно трудово правоотношение от поне 6 календарни месеца преди сключването на Договора и други, подробно описани в чл. 12, ал. 3 от Договора). По отношение на втората опция - да се предостави банкова гаранция в тридневен срок от сключването на договора: изискванията, които посочената клауза от договора въвеждала за потребителя, били неосъществими за него, особено предвид обстоятелството, че последният търсел паричен кредит в сравнително нисък размер (1000 лева). Предвид това, не само правно, но и житейски необосновано било да се счита, че потребителят ще разполага със съответна възможност да осигури банкова гаранция, която да обезпечава неопределено по своя размер задължение, което да включва главница, лихви, неустойки и пр., и то в тридневен срок. Кредиторът не включвал т. нар. "неустойка" към договорната лихва, дължима по кредита и към ГПР, като стремежът му бил по този начин да заобиколи нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Тези изводи били красноречиво илюстрирани и от факта, че самият кредитор, изначално разсрочвал вземането за "неустойка" в погасителния план. В тази връзка, явно било кредиторското очакване, че длъжникът не би могъл да покрие изискването за осигуряване на обезпечение. Именно предвид гореизложеното, вземането за неустойка, на практика представлявало скрито възнаграждение за кредитора и като такова следвало да бъде включено в годишния процент на разходите. В съответствие с чл. 19 ал.1 от ЗПК и пар. 1, т. 1 от ДР на ЗПК било необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжника, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. В конкретния случай били посочени процентните стойности на ГПР в договора, но от съдържанието на същия не можело да се направи извод за това кои точно разходи се заплащат и по какъв начин е формиран ГПР. Освен това предвид предпоставките, при които ставала изискуема разписаната в чл. 12, ал. 4 от Договора "неустойка", то тя била с характер на възнаграждение и следвало да бъде включена изначално при формирането на ГПР. Всичко това поставяло потребителя в подчертано неравноправно положение спрямо кредитора и на практика нямало информация колко точно (като сума в лева) било оскъпяването му по кредита. Това се явявало и в директно противоречие с чл. 3, пар. 1 и чл. 4 от Директива 93/13 ЕИО. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на ГПР на практика обуславял невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които се формира и дали те са в съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Целта на цитираната разпоредба била на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следвало да направи във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. От посоченото следвало, че за да е спазена и разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, то било необходимо в договора да е посочено не само цифрово какъв годишен процент от общия размер на предоставения кредит представлява ГПР, но и изрично, и изчерпателно да бъдат посочени всички разходи, които длъжникът щял да направи и които били отчетени при формиране на ГПР. В конкретния случай, това било особено съществено предвид обстоятелството, че в чл. 3, ал. 6 от Договора била посочена

общата сума за заплащане от потребителя, но в тази величина не била включена дължимата по чл. 12, ал. 4 от договора "неустойка". Тоест, налице било и пълно разминаване между посочения в договорите ГПР, дължимата сума за заплащане и действително дължимата величина в края на заемния период. С оглед на неизпълнимостта на задълженията на ищецът по чл. 12, ал.1 от процесния договор, предвидената в чл. 12, ал. 4 от Договора неустойка се явявала скрито възнаграждение за ответното дружество, което трябвало да бъде включено в ГПР, доколкото се явявал общ разход по кредита, а това не било направено. В процесния договор било налице несъответствие между действителния и отразения в договора ГПР и включените в него компоненти, поради което същият бил недействителен на основание чл. 22 ЗПК, доколкото не били спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

Не било упоменато кои разходи са включени точно в ГПР и кой разход какъв процент от ГПР формира. Съдебната практика приемала, че когато договор за кредит не съдържа компонентите, от които се състои ГПР, това поставяло потребителя в неравностойно положение и го възпрепятствало да разбере икономическите последици на поетото от него задължение. Според чл. 19, ал. 1 от ЗПК, ГПР изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи /лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид/, изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. ГПР се изчислявал по специална формула, като спазването на това изчисление давало информация на потребителя как е образуван размерът на ГПР и общо дължимата сума по договора. Тоест, в посочената величина /бидейки глобален израз на всичко дължимо по кредита/, следвало по ясен и разбираем за потребителя начин да са инкорпорирани всички разходи, които ще стори и които са пряко свързани с кредитното правоотношение. Посочването само с цифрово изражение на процента ГПР не било достатъчно, за да се считат спазени законовите изисквания. Целта на цитираната разпоредба на чл. 11, т. 10 ЗПК била на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да стори във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. Поради това в договора трябвало да е посочено не само цифрово какъв годишен процент от общия размер на предоставения кредит представлява ГПР, но изрично и изчерпателно да бъдат посочени всички разходи, които длъжникът ще направи и които са били отчетени при формиране на ГПР. Поставянето на кредитополучателя в положение да тълкува всяка една клауза и да преценява дали тя създава задължение за допълнителна такса по кредита, невяклучена в ГПР, противоречало на изискването за яснота, въведено с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Тази неточност в посочването на размера на разходите поставяло потребителя в положение да не знае колко точно (като сума в лева) е осъщаването му по кредита, което ще се дължи и в това именно се състояла недействителността в случая, като неспазено изискване на посоченото законово основание. Посочването в договора за кредит на по-нисък от действителния ГПР представлявал невярна информация и следвало да се окачестви като нелоялна и по-конкретно заблуждаваща търговска практика, съгласно чл. 68 г, ал. 4 ЗЗП, във връзка с чл. 68д, ал. 1 ЗЗП. Тя подвеждала потребителя относно спазването на забраната на чл. 19, ал. 4 ЗПК и не му позволявала да прецени реалните икономически последици от

сключването на договора. В процесния договор било нарушено и това изискване на закона, доколкото никъде не било посочено кои разходи формират ГПР. Същото представлявало нарушение на чл. 22 във вр. с чл.11, ал.1, т. 10 ЗПК.

Недействителна, според ищцата била и клаузата на чл. 12, ал. 4 от Индивидуален договор за заем № 82518. Изискването за предоставяне на обезпечение чрез поръчител или банкова гаранция или ипотека в размер на цялата дължима сума по договора - главница и лихви /чл. 12, ал. 1 от Договора/, съдържала множество изначално поставени ограничения и конкретно определени параметри, които - предвид броя им и изключително краткия срок, в който следвало да се предоставят - тридневен срок от сключването на Договора, на практика правели задължението неизпълнимо. Сроктът бил твърде кратък и за потребителя се създавало значително затруднение да се снабди с банкова гаранция или да осигури поръчител, който да отговаря на всички изисквания на Заемодателя, тъй като за учредяването на банкова гаранция се изисквало набавяне на документи, одобрение и пр., т. е. все действия, за които били нужни технологично време и чуждо съдействие. При това положение и имайки предвид изначалното предвиждане на неустойката да се кумулира към погасителните вноски, при непредоставяне на обезпечение /гаранция/ следвал извод, че тя води единствено до скрито оскъпяване на кредита, като излизала изцяло извън присъщите ѝ функции. Непредоставянето на обезпечение не водело до претърпяване на вреди за кредитора, който бил длъжен да оцени кредитоспособността на длъжника, съответно - риска при предоставяне на заема към сключване на договора, като съобрази и възможностите за предоставяне на обезпечение. Включена по този начин към погасителните вноски, неустойката всъщност се явява добавък към възнаградителната лихва и представлявала сигурна печалба за заемодателя. Клаузата за дължимостта ѝ в чл. 12, ал. 4 от Договора била нищожна, поради противоречие с добрите нрави. Критериите дали е налице нищожност на неустойка, поради противоречие с добрите нрави, се съдържали в ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, а именно - когато е уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Съгласно дадените разяснения в мотивите на ТР, за спазването на добрите нрави по иск за дължимост на неустойка, съдът следял служебно. Преценката за нищожност се извършвала в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като - естество и размер на обезпеченото с неустойката задължение; обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способи; вид на уговорената неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена; съотношението между нейния размер и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението. Освен обезпечителна и обезщетителна, по волята на страните, неустойката можела да изпълнява и наказателна функция. Така, както била уговорена в случая, същата била предназначена единствено да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение имало вторичен характер и неизпълнението му не рефлектирало пряко върху същинското задължение за погасяване на заетата сума. Видно било, че такава уговорка противоречи на добрите нрави

по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, тъй като нарушавала принципа на справедливост и излизала извън обезпечителните и обезщетителните ѝ функции. Действително нямало пречка размерът ѝ да надхвърля вредите от неизпълнението. В случая обаче, нямало адекватен критерий за преценка на това надвишаване, доколкото процесната клауза обезпечавала изпълнението на вторично задължение. Един вид се обезпечавало изпълнението на задължението за обезпечаване на главното задължение. Т. е. и санкционната функция бил въвн от предмета на задължението, тъй като само по себе си непредоставянето на обезпечение не водело до претърпяването на вреди. Основната цел на така уговорената неустоечна клауза била да доведе до неоснователно обогатяване на заемодателя за сметка на заемополучателя и до увеличаване на подлежаща на връщане сума със значителен размер, което било в контраст с границите на добрите нрави и не се толерирало от закона. Тя нарушавала принципа на справедливост и не държала сметка за реалните вреди от неизпълнението. Допълнителен аргумент за нищожността на клаузата, с която е уговорена тази неустойка, можел да бъде изведен и от Директива 2008/48/ЕО, доколкото в случая не било спорно, че заемодателят е финансова институция. От член 8, параграф 1 от Директивата в светлината на съображение 28 ставало ясно, че преди сключването на договор за кредит кредиторът бил длъжен да направи оценка на кредитоспособността на потребителя, като при необходимост това задължение можело да включва да се направи справка в съответната база данни. В този смисъл в съображение 26 се посочвало, че в условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите членки следвало да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те не процедират по този начин. Преддоговорното задължение на кредитора да направи оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, доколкото целяло да предпази потребителите от свръхзадължнялост и неплатежоспособност, допринасяло за постигането на целта на Директива 2008/48/ЕО, която се състои, както става ясно от съображения 7 и 9, в предвиждането в областта на потребителските кредити на пълна и наложителна хармонизация в редица ключови области, която се приемала като необходима, за да се осигури на всички потребители в Съюза високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и за да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. В този смисъл било и решение от 27.03.2014 г. по дело C- 565/12 на СЕС по повод преюдициално запитване. Предвид това клауза, която предвижда, че се дължи неустойка при несигуряване на поръчител или байкова гаранция, била в пряко противоречие с целта на Директивата. На практика такава клауза прехвърляла риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и водела до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменявало задължение да осигури обезпечение след като кредита е отпуснат, като ако не го напри, дългът му нараствал, тоест опасността от свръхзадължнялост на длъжника се увеличавала. Целта била, ако има съмнение в

платежоспособността на длъжника, първо да се поиска обезпечение и след предоставянето му да се да отпусне кредит, която практика щяла да съответства на изискванията на Директивата. Задължение за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника преди отпускане на кредита произтичало и от разпоредбата на чл. 16 от Закона за потребителския кредит. Всички национални юрисдикции имали задължение да се придържат към Директивата при тълкуването на националния закон, като той следвало да се тълкува изцяло във връзка и с оглед целите на директивата. Оттук следвало, че чл. 12, ал. 4 от Договора бил недействителен и на основание чл. 26, ал. 1, предложение първо ЗЗД във вр. с чл. 8, пар. 1 от Директива 2008/48/ЕО във вр. с чл. 16 ЗПК.

Недействителна била и клаузата на чл. 3, ал. 7 от Индивидуален договор за заем № 82518. Така уговорен, размерът на възнаградителна лихва противоречал на добрите нрави. Действително към датата на уговаряне, нямало императивни разпоредби, които да определят максималния размер на възнаградителната лихва, но това не означавало, че свободата на договаряне не била ограничена и то при положение, че се касаело за потребителски договор, при който потребителят бил по-слабата икономически страна, поради което се ползвал със засилена защита от ЗЗП и ЗПК. В правната доктрина и съдебната практика се приемало, че накърняване на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗД бил налице, когато се нарушава правен принцип, изрично формулиран или проведен чрез създаване на конкретни други разпоредби. Такъв основен принцип бил добросъвестността в гражданските и търговски взаимоотношения, а целта на неговото спазване, както и принципа на справедливостта, била да се предотврати несправедливото облагодетелстване на едната страна за сметка на другата. Налице била трайно установена практика на ВКС и други съдилища, според която съглашение за плащане на възнаградителна лихва било действително, ако тя не надвишава тройния размер на законната лихва. След справка в електронната страница на БНБ се установявало, че към датата на сключване на договора - 02.02.2023 г., основният лихвен процент бил 1.82 %, от което следвало, че размерът на законната лихва бил 11.82 %, т. е. уговореният в договора за потребителски кредит годишен лихвен процент надвишавал три пъти законната лихва. В настоящия случай договорената между страните лихва в размер на 40.03 % годишно надхвърляла повече от 3 пъти законната, което било в нарушение на добрите нрави, тъй като надвишавал трикратния размер на законната лихва. Поради тази причина клаузата на чл. 3, ал. 7 от Договора, която уреждала възнаградителната лихва по договора, накърнявала равноправието между страните, противоречала на добрите нрави и била в разрез с принципа на добросъвестността при договаряне, с оглед което се явявала нищожна на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД.

По отношение на иска с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД се сочи от ищцата, че съгласно чл. 23 от ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Чистата стойност на кредита в случая възлизала на 1000 лв. (главницата). Ищцата заплатила към момента на предявяване на иска сума в размер на 1169,50 лева. Това означавало, че при условие, че процесният договор за потребителски

кредит е недействителен, ищцата била надплатила 169,50 лева. До същия резултат щяло да се стигне и ако съдът приеме, че клаузата, уреждаща неустойката при непредоставяне на обезпечение, както и тази, уреждаща възнаградителната лихва по Договора, са нищожни. Съгласно чл. 55, ал.1, предложение първо ЗЗД, който е получил нещо без основание бил длъжен да го върне.

По тези съображения се иска от съда да постанови решение, с което да бъде прогласена недействителността на Индивидуален договор за заем № 82518, сключен между ищцата в качеството ѝ на кредитополучател и ответника като кредитодател, както и ответникът да бъде осъден да заплати на ищцата, сумата от 169,50 лева, ведно със законната лихва върху тази сума от датата на депозиране на исковата молба в съда – 25.09.2023 г., до окончателното ѝ изплащане.

Претендират се и направените по делото разноси, вкл. и за адвокатско възнаграждение на основание чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата /ЗАДв./.

Ответникът счита исковите претенции за допустими, но неоснователни. Не се оспорва, че между страните по делото е бил сключен Индивидуален договор за заем № 82518/02.02.2023 г., както и че ищцата е платила 1169,50 лв. по договора.

Не било налице заобикаляне на заобикаляне на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Съгласно чл. 19, ал. 4 от ЗПК годишният процент на разходите не можело да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България. Съгласно ал. 1 на посочената разпоредба Годишният процент на разходите по кредита изразявал общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В чл. 19, ал. 3, т. 1 ЗПК било посочено, че в ГПР не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит. С оглед на горното, нямало как да било налице заобикаляне на посочената от ищеца законова норма, тъй като по силата на чл. 19, ал. 3, т. 1 ЗПК тези плащания не се включвали в ГПР, тъй като същите представлявали разход, който длъжникът по такъв договор следвало да извърши при неизпълнение на какво да е задължение по договора. В този смисъл се оспорва твърдението на ищеца, че уговорената неустойка следвало да се включив ГПР, като по този начин се заобикаляло правилото на чл. 19, ал. 4 ЗПК.

Що се касаело до кумулирането на неустойката с погасителните вноски, то тази уговорка била изцяло в полза на и за удобство на потребителя, в случая ищец. Ако такава уговорка липсвала, ищецът щял да дължи еднократно пълния размер на уговорената неустойка. С уговаряне на разсрочването, страните по договора държали сметка за интересите на потребителя и в този смисъл твърденията на ищеца били несъстоятелни. Обезщетението, съгласно чл.19, ал. 3 ЗПК не попадало в общите разходи и от там - не можело да се вземе предвид при изчисляване на ГПР. Затова нямало как неустойката да се

включва в размера на ГПР, както неправилно заключавала ищцата. Напротив, ако тази неустойка се включела в ГПР, то тогава щяло да е налице неправилно изчисление. Тази клауза оставала неустойка - обезщетение за неизпълнение, и не било адекватно да се приравнява на възнаградителна лихва, тъй като по смисъла на уговореното тя нямала такава функция. Следвало да се посочи, че ГПР включвал само разходи, които са предвидени като такива. Подобни съображения можело да се извлекат от чл. 20 от Директива 2008/38/ЗЕО - Общите разходи по кредита за потребителя следва да включва всички разходи, включително лихва, комисиони, такси, заплащане за кредитни посредници и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит, с изключение на нотариални разходи. В този смисъл примери, които водели до неточен ГПР и нищожност на целия договор били таксите кредит у дома, допълнителен пакет услуги, такса гарант и застраховка (това били неизчерпателно изброени услуги). При всички тези такси били изпълнени изискванията на директивата - те били предвидими общи разходи, които обуславяли сключването на договора при тези условия и били предварително заложили като разходи в размера на погасителната вноска.

Ответникът отбелязва, че както Правото на ЕС (Директива 2008/38/ЗЕО), така и Законът за потребителския кредит нямали за цел да въвеждат право на потребителя да не плаща и да превръща търговеца в абсолютен заложник на процесуалните правила по начин, че да не може да получи дори пари, които очевидно бил дал и си искал обратно. Кредит, освободен от такси и лихви, не значел дарение. Смисълът на санкцията била да има възпиращ ефект, но и да се възстанови реалното равновесие между страните, а не да се създава ново неравновесие и то посредством съдебен акт.

Оспорват се доводите на ищцата, че неустойката излиза извън присъщите си обезщетителна, обезпечителна и санкционна функция. С чл. 12, ал. 1 от процесния Договор страните уговорили, че на основание чл. 23 от Закона за задълженията и договорите кредитополучателят следва в тридневен срок от сключването на договора, да осигури действието на трето лице, изразяващо се в поемане на солидарно задължение в полза на Заемодателя за връщане на всички дължими вноски, лихви, разноси и неустойки по заема. В ал. 2 и 3 на посочената разпоредба било уговорено, че третото лице следва да отговаря на определени критерии за кредитоспособност, както и че Заемодателят следва да извърши предварителна проверка на възможността на третото лице да поеме солидарното задължение. С ал. 4 страните по договора за заем предвиждали, че самото неизпълнение на това задължение води до вреди за Заемодателя, които страните оценили на стойността, равняваща се на уговорената неустойка. Въведените изисквания за представяне на обезпечение показвали, че за Заемодателя не било безразлично кое ще е третото лице, което ще поеме солидарния дълг. Това било така, тъй като с цел обезпечаване на изпълнението на договора, третото лице ще отговаря солидарно с длъжника, което ще обезпечи икономическия интерес на Заемодателя. Оттам и изискванията за наличието на определен размер за доход на третото лице, да е физическо лице, получаващо сигурни и стабилни доходи, да е с чиста кредитна история и т.н.

Страните по договора били свободни да определят каквито пожелаят условия, стига да не е налице противоречие с императивна правна норма или добрите нрави. Твърдяло се, че ограниченията за предоставяне на солидарен длъжник, който да отговаря на определени изисквания за кредитоспособност, били изначално неизпълними, и уговорени в ущърб на длъжника в нарушение на ограниченията на чл. 19, ал. 4 от ЗПК. Оспорва се посоченото твърдение, доколкото то предполагало несъществуването на лица, отговарящи на тези изисквания, което твърдение не отговаряло на обективната действителност. Кредитополучателят имал възможността да се запознае предварително със съдържанието на договора, да извърши необходимите подготвителни действия преди подписването на същия и така да изпълни задълженията си по чл. 12 от Договора дори на датата на подписването му. Независимо от това, ответникът предоставил допълнителни три дни в полза на ищцата, в които тя да може да изпълни това свое задължение. Ищцата била наясно с изискването на кредитора още в началото на процеса за кандидатстването за отпускане на кредита. Същата не изпълнила задължението си по чл. 12 по-късно, каквато възможност имала съгласно ал. 7 от същия член, т.е. срокът за изпълнението на това задължение не бил причината за неговото неизпълнение, а напротив - неизпълнението се дължало на неизправността и недобросъвестността на Заемателя. С оглед на горното не можело да се приеме и доводът на ищцата, че въпросната неустойка влизала в размера на възнаградителната лихва, поради което последната била изключително висока.

Оспорва се твърдението на ищцата, че целта на поставеното изискване и на уговорената неустойка била осигуряването на допълнително възнаграждение. Върховният касационен съд приемал, че общото правило на чл. 92, ал. 1 ЗЗД служело освен като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват, и като обезпечение на точното изпълнение на поетите от договорилите я задължения, а при определени предпоставки имало и ролята на гражданскоправна санкция (Решение № 227 от 07.09.2010 г., постановено по т. д. № 409/2009 г., ВКС, ТК). Както било разяснено в Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1 от 2009 г. на ВКС, преценката за противоречие на размера на уговорената неустойка с добрите нрави била винаги конкретна. Основният критерий за определяне на неустоечното задължение като нищожно поради противоречие с добрите нрави била констатация, че единствената цел на уговорката е неустойката да излезе извън присъщите си обезпечителна, обезщетителна или санкционна функция. Видно било от текста на процесния договор, че страните уговорили неустойка при пълно неизпълнение на конкретно договорно задължение, което било съществено с оглед на обезпечаването на интересите на кредитора. Ищцата можела да се освободи от задължението си за заплащане на неустойката по всяко време, докато договорът действал, като предостави обезпечението, изразяващо се в действието на трето лице, което да отговаря на условията за кредитоспособност, поставени от ответника, и което да стане солидарен длъжник или поръчител. В тази връзка били и уговорките на чл. 12, ал. 7, изр. 2 от Договора. Неустойката не била предвидена извън присъщите си функции. Ако това било така, ищцата щяла да продължи да дължи неустойка дори ако предоставела надлежно обезпечение, докато действа договорът.

Уговарянето на неустойката било проявление на принципа за свобода на договаряне, закрепен в чл. 9 от ЗЗД. Страните, според посочената разпоредба, могат свободно да уговарят клаузи по договора, стига да не е налице противоречие с императивни норми на закона или добрите нрави. Посочената неустойка била дължима с оглед неизпълнението на посоченото договорно задължение. Неустойката била уговорена като предварително определен размер по съгласие на двете страни по договора, които били наясно за размера и параметрите ѝ. Във възможностите на неизправния заемател било предотвратяване на санкцията по договора, ако същият изпълнил задълженията си точно и в срок, което той не бил сторил. Съгласно посоченото по - горе Тълкувателно решение неустойка следвало да се приеме за нищожна, ако единствената цел, с която е уговорена, излиза извън присъщите си обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Като примерни критерии дали неустойката излиза извън присъщите си три функции, в същото тълкувателно решение били посочени: естеството им на парични или на непарични и размерът на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойка; дали изпълнението на задължението е обезпечено с други правни способи - поръчителство, залог, ипотека и др.; вид на уговорената неустойка (компенсаторна или мораторна) и вида на неизпълнение на задължението - съществено или за незначителна негова част; съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнение на задължението вреди. Видно било от процесния договор, че изпълнението на същия не било обезпечено с други правни способи, а неустойката в случая била за неизпълнение на едно конкретно задължение, което било съществено с оглед интереса на кредитора. Същият има интерес от обезпечаването на целия размер на заема, с оглед на което и в случай на неизпълнение на задълженията на заемателя за връщане на дължимата сума кредиторът би претърпял значителни вреди. Затова и размерът на неустойката бил уговорен в стойност, близка до размера на заема, което на основание чл. 19, ал. 3, т. 1 ЗПК не се отразявало на други негови клаузи и уговорки (като например тези за определяне на ГПР или ГЛП).

Посочената клауза от договора не била уговорена в противоречие със Закона за потребителския кредит и общото гражданско законодателство. В случая вземането на Заемодателя не било обезпечено чрез учредяване на лично или реално обезпечение, при което обезпечителната функция на неустойката е единственото защитно средство срещу неизпълнение на задължението на заемателя да предостави надлежно обезпечение по договора за заем.

В исковата молба ищцата навеждала доводи за неравноправност на уговорената неустойка съгласно разпоредбата на чл. 143, ал. 2, т. 5 ЗЗП и твърдяла, че клаузата не е уговорена индивидуално съгласно чл. 146 ЗЗП. Клаузата не била неравноправна, но дори и това да е така, според ответника, в чл. 22 от процесния договор било посочено, че всички клаузи в договора били индивидуално уговорени от страните и отразявали реалната им воля. Следователно, дори и да се приемело, че клаузата е неравноправна, тя въпреки това била действителна с оглед на правилото на чл. 146, ал. 1 от Закона за защита на потребителите.

Неоснователни били и доводите на ищцата, че Договорът е нищожен поради

противоречие с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. ГПР на заема бил ясно и изрично посочен в чл. 3, ал. 8 от Договора, съобразно която клауза същият бил 42.18 %, а в чл. 3, ал. 6 по недвусмислен начин била посочена общата сума, дължима от заемателя – 576,51 лв. Доколкото единственият разход по Договора бил договорната лихва, в случая била налице яснота, че ГПР е изчислен само въз основа на лихвата, уговорена в чл. 3, ал. 7 от договора във фиксиран размер. Предвид обстоятелството, че според чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК се посочвала общата сума, дължима към момента на сключване на договора, не било възможно в тази сума да се включи неустойката по чл. 12, ал. 4 от договора, защото нейната дължимост била поставена под условие - бъдещо несигурно събитие. Дори да се приемело, че клаузата на чл. 12, ал. 4 от Договора била в противоречие с разпоредбите на ЗПК, това не водело до нищожност на целия договор, а до частична недействителност само на тази клауза съгласно чл. 19, ал. 5 ЗПК. Чл. 19, ал. 5 от Закона за потребителския кредит нямало да съществува, ако нищожността на клаузи като процесния чл. 12, ал. 4 от договора водел до нищожност на целия договор. Несъмнено чл. 19, ал. 5 ЗПК уреждал случай на частична недействителност по смисъла на чл. 26, ал. 4 ЗЗД, в който договорна клауза предвижда заплащането на суми по договора за кредит, с които ГПР надвишава повече от пет пъти размера на законната лихва. При систематичното тълкуване на чл. 19, ал. 4 и 5 ЗПК във връзка с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК и чл. 22 ЗПК бил неизбежен изводът, че в хипотезите на частична недействителност на клаузи по чл. 19, ал. 5 ЗПК не ставало въпрос за нарушаване изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, защото за нарушаването на чл. 11, ал. 1, т. 10 законодателят предвиждал санкция в чл. 22 ЗПК - недействителност на целия договор, докато за нарушаването на изискването на чл. 19, ал. 4 ЗПК законодателят предвиждал санкция в чл. 19, ал. 5 ЗПК - недействителност на договорната клауза, с която размерът на ГПР надвишавал повече от пет пъти законната лихва. В разпоредбата на чл. 22 ЗПК бил посочен само липсващ ГПР, но не е и неправилно изчислен ГПР.

Неправилни били доводите на ищцата и относно недействителността на чл. 3, ал. 7 от договора, който предвиждал дължимостта на 40.03 % лихва, под предлог че този размер надвишавал трикратния размер на законната лихва за просрочени вземания. Цитираната съдебна практика била неотносима към настоящия случай, за който ЗПК съдържал специална уредба в чл. 19, ал. 4. Цитираната разпоредба не предвиждала, че са недействителни клаузите, предвиждащи дължимостта на разходи по договора, надвишаващи трикратния размер на законната лихва, а предвиждала, че са недействителни клаузите, с които се уговаряла дължимостта на разходи, надвишаващи петкратния размер на законната лихва. Тъй като договорната възнаградителна лихва била единственият разход, който влизал в ГПР, тя несъмнено била в съответствие с чл. 19, ал. 4 ЗПК. Така, всички доводи на ищцата в исковата молба били неправилни, поради което предявените искове следвало да бъдат отхвърлени.

Претендират се направените разноски по делото.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в съвкупност, както и доводите на страните, съобразно изискванията на чл. 235, ал. 2, вр. чл. 12 ГПК,

приема за установено от фактическа страна следното:

По реда на чл. 146, ал. 1, т. 3 ГПК, с Определение № 1910 от 16.11.2023 г., между страните е обявено за безспорно и ненуждаещо се от доказване обстоятелството, че на 02.02.2023 г. между тях е сключен Индивидуален договор за заем № 82518, както и че ищцата е заплатила сумата от 1169,50 лв. по него.

Описаните обстоятелства се установяват и от приетите по делото писмени доказателства – Индивидуален договор за заем № 82518 от 02.02.2023г., сключен между „Моят кредит“ ЕООД и К. А. А.; Договор предоставяне на допълнителни услуги във връзка със сключен договор за паричен заем № 82518/02.02.2023г. между Моят кредит“ ЕООД и К. А. А., Приложение 1 към Договор № 82518/02.02.2023г. на клиент К. А. А. и разпечатка от електронна кореспонденция между страните.

По силата на Индивидуален договор за заем № 82518 от 02.02.2023г. на ищцата е предоставена сумата в размер на 511.29 евро или тяхната легова равностойност съгласно официалния курс на БНБ за еврото спрямо лева, при договорен лихвен процент в размер на 40.03 % и ГПР в размер на 42.18 %. Между страните е постигната договореност, че задължението по договора следва да бъде обезпечено с поръчителство, при неизпълнението на което от ищеца се дължи сумата в размер на 339,52 евро като неустойка.

Съобразно чл. 12 от Договора, в тридневен срок считано от сключването му, длъжникът следва да осигури действието на трето физическо лице изразяващо се в поемане на солидарно задължение в полза на ответника - заемодател за връщане на всички дължими погасителни вноски, лихви, разходи и неустойки. Третото лице следва да сключи изричен договор за встъпване в дълг /договор за поръчителство/, като то трябва да отговаря на изрично посочени от заемодателя изисквания. Неизпълнението на тези задължения от страна на длъжника, съгласно чл. 12, ал.4 от Договора причинява на заемателя вреди, които неустойката определена от заемодателя в размер на 339,52 евро /664,05 лева/ следва да обезщети.

При така установената фактическа обстановка съдът достигна до следните правни изводи:

Предявени са при условията на обективно кумулативно съединение иск с правно основание чл.26, ал.1 ЗЗД вр. чл.22 ЗПК, вр. чл.11, ал.1, т.10 ЗПК., за провъзгласяване недействителността на сключен между страните Индивидуален договор за заем № 82518 от 02.02.2023г., както и осъдителен иск с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 ЗЗД, които са процесуално допустими.

Разгледани по същество, предявените искове са изцяло основателни, като съображенията за това са следните:

Както бе посочено по-горе, липсва спор по делото, че между ищцата и „Моят кредит“ ЕООД е възникнало правоотношение по договор за потребителски кредит, по който същата е усвоила заетата сума, в случая в размер на 511.29 евро. Кредитодателят е небанкова финансова институция по смисъла на чл. 3 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/, като

дружеството има правото да отпуска кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Ищцата пък е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такава, т.е. страните по договора имат качествата на потребител по смисъла на чл. 9, ал. 3 ЗПК и на кредитор съгласно чл. 9, ал. 4 ЗПК. Сключеният договор по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон - ЗПК.

Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1 т. 7- 12 и т. 20, чл. 12, ал. 1, т. 7- 9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Същата има характер на изначална недействителност, защото последиците ѝ са изискуеми при самото сключване на договора и когато той бъде обявен за недействителен, заемателят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи (арг. от чл.23 ЗПК).

В случая, съдът намира, че не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Разпоредбата сочи, че договорът трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

Съгласно чл. 12, ал.4 от Индивидуален договор за заем № 82518 от 02.02.2023г., при непредоставяне от страна на потребителя в срок обезпечение в полза на кредитора - физическо лице поръчител, към дължимите суми се начислява и неустойка в размер на 339,52 евро /664,05 лева/ разсрочено, заедно с погасителната вноска по договора. В ал.1 на цитираната клауза е договорено, че заемателят се задължава в срок от 3 дни след сключване на договора да осигури действието на трето физическо лице, изразяващо се в поемане на солидарно задължение в полза на заемотателя за връщане на всички погасителни вноски, лихви, разходи и неустойки. Договорено е по ал.3, че поръчителят следва да отговаря кумулативно на посочените там условия - да бъде дееспособно физическо лице, навършена възраст 25 г., минимален осигурителен брутен доход през последните шест месеца, предхождащи сключването на договора - 1500 лв., валидно трудово правоотношение от поне 6 месеца преди сключване на договора, стабилна кредитна история, предложеният поръчител да не е активен потребител на заемните продукти на дружеството и/или поръчител по друг активен паричен заем, предоставен от заемотателя.

Съдържанието на клаузите на чл. 12 от договора и съпоставянето им с естеството на сключения договор за паричен заем, налага разбирането, че по своето същество „неустойката“ представлява скрито възнаграждение за кредитора. Изискванията, които клаузата на чл.12, ал.1 и 3 от договора въвежда за потребителя са на практика неосъществими за него, особено с оглед на обстоятелството, че той търси бързо кредитно финансиране. Не само правно, но и житейски необосновано е да се счита, че потребителят ще разполага със съответна възможност да осигури физическо лице поръчител, който да

отговаря на многобройните, кумулативно поставени изисквания към него. Съдът намира, че въведените в договора изисквания за вида обезпечение и срока за представянето му създават значителни затруднения на длъжника при изпълнението му до степен, то изцяло да се възпрепятства. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на заемотателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. Макар и да е уговорена като санкционна, доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката води до скрито оскъпяване на кредита. Същевременно, кредиторът не включва възнаграждението по договора за поръчителство към ГПР, като стремежът му е по този начин да заобиколи и нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Съгласно чл. 22 ЗПК, вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит е недействителен, ако в същия не е посочен годишен процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя. Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Съобразно §1, т. 1 от ДР на ЗПК, "Общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси". Предвид изложеното, следва, че в ГПР е необходимо да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжника, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. В конкретния случай е посочено, че ГПР е 42.18 %, но от съдържанието на договора потребителят не може да се направи извод за това кои точно разходи се заплащат и по какъв начин е формиран ГПР. Нещо повече- както вече бе посочено, предвид предпоставките, при които възниква задължението на потребителя да заплати неустойка за непредставяне на обезпечение, то същата е с характер на сигурен разход и следва да бъде включена изначално при формирането на ГПР. В случая, акцентът се поставя не само върху факта, че в тежест на потребителя се възлага заплащането на допълнително възнаграждение за ползвания финансов ресурс, но и върху обстоятелството, че ако това обстоятелство му бе известно (чрез изначалното му включване в разходите по кредитите), то той би могъл да направи информиран избор дали да сключи договора.

Всичко това поставя потребителя в подчертано неравностойно положение спрямо кредитора и на практика няма информация колко точно (като сума в лева) е оскъпяването му по кредита. Това се явява и в директно противоречие с чл. 3, пар. 1 и чл. 4 от Директива

93/13/ ЕИО. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на ГПР, обуславя невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които се формира и дали те са в съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Целта на цитираната разпоредба е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да направи във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. От посоченото следва, че за да е спазена и разпоредбата на чл. 11, ал.1, т.10 ЗПК, то е необходимо в договора да е посочено не само цифрово какъв годишен процент от общия размер на предоставения кредит представлява ГПР, но и изрично, и изчерпателно да бъдат посочени всички разходи, които длъжникът ще направи и които са отчетени при формиране на ГПР.

Посочването в договора на по-нисък от действителния ГПР, представлява невярна информация и следва да се окачестви като нелоялна и по-конкретно заблуждаваща търговска практика, съгласно чл. 68г, ал. 4 ЗЗП във вр. с чл. 68д, ал. 1 ЗЗП. Тя подвежда потребителя относно спазването на забраната на чл. 19, ал. 4 ЗПК и не му позволява да прецени реалните икономически последици от сключването на договора. Посочването на стойност по-малка от действителната, която превишава ограничението на чл. 19, ал. 4 ЗПК, представлява неизпълнение на задължението по чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Следователно процесният договор за кредит е недействителен на основание чл. 22 ЗПК, във вр. с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

С оглед приетото по-горе и доколкото се констатира, че в процесния договор е налице несъответствие между действителния и отразения в договора ГПР и включените в него компоненти, то следва да се приеме, че Индивидуален договор за заем № 82518 от 02.02.2023г., сключен между страните, е недействителен на основание чл. 22 ЗПК, вр. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

Предвид изложеното, настоящият съдебен състав намира, че предявеният иск за признаване за установено в отношенията между страните, че процесният договор за кредит е недействителен, се явява основателен и като такъв, следва да бъде уважен.

Само за пълнота на мотивите и във връзка с довода за недействителност на клаузата на чл. 3, ал. 7 от Индивидуален договор за заем № 82518, настоящият съдебен състав намира за необходимо да посочи, че в договора за заем, в чл. 3, ал. 7 е посочен лихвеният процент по кредита, който е 40.03%. Освен това от договора става ясно какъв е общият размер на дължимата договорна лихва за целия срок на договора, а именно 65,22 евро /разликата между предоставения кредит в размер на 511,29 евро и общо дължима сума по договора 576,51 евро/, който размер е фиксиран за целия период на договора. Доколкото лихвата е фиксирана за целия период на договора и същата не се променя, не зависи от никакви фактори, предвидени в договора, не е необходимо да се посочват условията по прилагането ѝ, доколкото такива условия няма, не са предвидени и в договора - лихвата е с фиксиран размер за целия срок на договора, следователно не е налице нарушение на чл.11, ал.1, т.9 ЗПК.

Съдът намира за неоснователен доводът на ищцата за нищожност на клаузата, уреждаща договорната лихва, поради нарушаване на добрите нрави. Това е така, тъй като към момента на сключване на процесния договор в действащото законодателство не е предвидена горна граница на размера на възнаградителната лихва по договорите за заем. При уговарянето на същата страните са ограничени единствено от принципа, залегнал в чл. 9 ЗЗД, според който могат свободно да определят съдържанието на договора, доколкото то не противоречи на повелителните норми на закона и на добрите нрави. Противоречащи на добрите нрави са уговорки, с които се цели постигане на неприсъщ резултат на конкретния вид сделка, при който едната страна се обогатява неоснователно за сметка на другата, използвайки икономически по-силната си позиция и подготвеност за участие в гражданския и търговския оборот. При договорите за заем уговорената възнаградителна лихва представлява насрещна престация на заемателя, която е възнаграждение за заемодателя за това, че последният е предоставил ползването на парична сума. Възнаградителната лихва представлява граждански плод и уговореният лихвен процент следва да бъде такъв, че да компенсира заемодателя за това, че се е лишил временно от съответната парична сума, предоставяйки я на трето лице, но да не води до неоснователното му обогатяване за сметка на насрещната страна по договора за заем. Преценката дали дадена клауза е нищожна поради противоречие с добрите нрави се прави с оглед момента на сключване на договора и като се съобразят всички обстоятелства, относими към нея. В действителност, в съдебната практика (така например Решение 906/ 2004 г. по гр.д. 1106/ 2003 г. на ВКС, II г.о., Решение 378/2006 г. по гр.д. 315/2005 г. на ВКС, II г.о, Определение 901/2015 г. по ч.гр.д. 6295/ 2014 г. на ВКС, IV г.о.) е прието, че противоречи на добрите нрави уговорката за възнаградителна лихва, надвишаваща трикратния размер на законната лихва, а когато възнаградителната лихва е уговорена по обезпечено задължение - надвишаваща двукратния размер на законната лихва. Настоящият съдебен състав намира, че в случая това правило не следва да бъде единствения ориентир за преценката дали клаузата, регламентираща размера на възнаградителната лихва, противоречи на добрите нрави, като бъдат съобразени и всички други обстоятелства, свързани със заема. При преценка за нищожността на договорната клауза за възнаградителна лихва следва да се съобразят всички обстоятелства по делото – не само размера ѝ, но и срокът на ползването на предоставената сума, обстоятелствата, при които е било поето задължението за лихвата, както и всички други условия по договора, които евентуално биха имали значение за размера □ /например такса ангажимент, такса обработка на документи, такса застраховка и прочие/. Договорената възнаградителна лихва в настоящия случай, възложена в тежест на кредитополучателя е 40,03 %, като уговорената лихва като възнаграждение за отпуснатия кредит без съмнение надвишава трикратния размер на законната лихва от 30 %. Сумата по кредита, от която ответното дружество се е лишило, предоставяйки я на ищцата, е сравнително малка- 511,29 евро и е дадена за един относително кратък срок от 30 седмици. Като съобрази тези обстоятелства, вкл. и това, че дружеството е икономически по-силна страна, която извършва дейността по предоставяне на потребителски кредити по занятие, съдът намира, че уговореното задължение за заплащане на възнаградителна лихва не излиза извън присъщата функция на

възнаградителната лихва, а именно да служи като възнаграждение за кредитора за това, че е предоставил паричен заем.

По иска с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 ЗЗД следва да се посочи, че за да бъде уважен, в тежест на ищеца е да установи, че е налице предаване, съответно получаване на парична престация, нейният размер и пряка причинно- следствена връзка между обогатяването и обедняването. В тежест на ответната страна е да изясни наличието на основание, по повод на което е осъществено имущественото разместване.

В случая липсва полемика, че в изпълнение на задълженията си по кредитното правоотношение, ищцата е заплатила на ответника общо сума в размер на 1169,50 лева. Предвид съображенията, изложени по- горе, плащането на тази сума е осъществено по договор, който се явява недействителен по смисъла на чл. 22, вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Съгласно чл. 23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Чистата стойност на кредита в случая възлиза на 1000 лв. за главница, респ. разликата между платената от нея сума по договора и чистата стойност на кредита, възлизаща в случая на 169,50 лева се явява платена без основание, доколкото липсва такова за получаването на тази сума от ответника, поради което този иск също е основателен и следва да бъде уважен като такъв.

Като законна последица от уважаване на иска, главницата следва да се присъди, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 25.09.2023 г. до окончателното ѝ изплащане.

С оглед изхода на спора и тъй като ищцата е била освободена от заплащането на държавни такси и разноски по делото, ответникът следва да бъде осъден да заплати по сметка на РС – Хасково, държавна такса и разноски на основание чл.78 ал.6 ГПК в размер на 100,00 лева за държавна такса, както и сумата от 5,00 лева за държавна такса в случай на служебно издаване на изпълнителен лист.

Ответникът следва да бъде осъден да заплати на процесуалния представител на ищцата адв. А. Д., член на САК сумата от 960,00 лева с включен ДДС, представляваща възнаграждение за осъществено от него процесуално представителство, защита и съдействие по настоящото дело, определено според вида, броя и размера на исковете и по правилата на чл.38 ал.2, вр. ал.1 т.2 от Закона за адвокатурата /ЗАДВ./, вр. чл.2, ал.5 и чл.7, ал.2, т.1 и § 2а от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЕМА ЗА УСТАНОВЕНО, в отношенията между К. А. А., ЕГН *****,
*****, съдебен адрес: *****, адв. А. Д., член на САК, личен № **** и „Моят

Кредит“, ЕООД, ЕИК: 203939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, 1000, район Възраждане, бул.“Александър Стамболийски“ № 55, ет.3, представлявано от Симеон Иванов Андонов – управител, съдебен адрес: *****, адв. Д. Х. П., член на САК, личен № ****, че сключеният между тях Индивидуален договор за заем № 82518 от 02.02.2023 г. е недействителен на основание чл.26 ал.1 ЗЗД, вр. чл. 22 ЗПК, вр. чл. 11 ал.1 т.10 ЗПК.

ОСЪЖДА, на основание чл.55, ал.1, пр.1 ЗЗД, „Моят Кредит“, ЕООД, ЕИК: 203939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, 1000, район Възраждане, бул.“Александър Стамболийски“ № 55, ет.3, представлявано от Симеон Иванов Андонов – управител, да заплати на К. А. А., ЕГН *****, *****, сумата от 169,50 лева, представляваща недължимо платена сума по недействителен Индивидуален договор за заем № 82518 от 02.02.2023 г., сключен между страните, ведно със законната лихва върху нея от датата на подаване на исковата молба в съда - 25.09.2023 г., до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА „Моят Кредит“, ЕООД, ЕИК: 203939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, 1000, район Възраждане, бул.“Александър Стамболийски“ № 55, ет.3, представлявано от Симеон Иванов Андонов – управител, съдебен адрес: *****, адв. Д. Х. П., член на САК, личен № ****, на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, да заплати в полза на държавата по сметка на Районен съд – Хасково сумата от 100,00 лева, представляваща дължима държавна такса по делото, както и сумата от 5,00 лева за държавна такса в случай на служебно издаване на изпълнителен лист за нейното събиране.

ОСЪЖДА „Моят Кредит“, ЕООД, ЕИК: 203939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, 1000, район Възраждане, бул.“Александър Стамболийски“ № 55, ет.3, представлявано от Симеон Иванов Андонов – управител, съдебен адрес: *****, адв. Д. Х. П., член на САК, личен № ****, да заплати на адв. А. Д., член на САК, личен № ****, адрес на кантората: *****, сумата от 960,00 лева, представляваща дължимо адвокатско възнаграждение по делото.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Хасково в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Хасково:/п/ не се чете

Вярно с оригинала!

Секретар: В.К.